

MADŽARSKA

Dijak:
Mentor:

OSNOVNI PODATKI

- **Uradno ime:** Republika Madžarska
- **Glavno mesto:** Budimpešta
- **Uradni jezik:** Madžarščina
- **Državna ureditev:** parlamentarna republika
- **Predsednik države:** László Sólyom
- **Predsednik vlade:** Gordon Bajnai
- **Valuta:** forint (HUR)
- **Površina:** 93.030 km²
- **Število prebivalcev:** 10.198.315 (2001)
- **Gostota:** 109.6 prebivalcev/km²
- **BDP:** 16.823 USD/prebivalca

ZGODOVINA

- Konec 9. stoletja je v Panonijo prišlo bojevito konjensko ljudstvo Madžarov
- Poraz leta 955 pri Augsburgu je prisilil Madžare, da so se dokončno in za stalno naselili
- Ogrska se je razvila v dokaj veliko Evropsko državo.
- Leta 1526 po porazu v bitki pri Mohaču pod Turki
- Leta 1686 avstrijska vojska prežene Turke z madžarskega ozemlja
- Marca 1848 - Madžarska revolucija
- Leta 1867 nastala DUALISTIČNA država Avstro-Ogrska
- Po I. SV Trianonska pogodba spremenila meje
- V II. SV pridružila Hitlerju.
- Leta 1946 – republika; oblast v roke komunistov.
- 23. oktober 1956 – ljudska vstaja
- Preobrazba političnega sistema 23. oktober 1989 – Madžarska razglašena za republiko.
- 1. maj 2004 – vstop v EU

MADŽARSKA SKOZI ZGODOVINO

BUDIMPEŠTA

- Glavno in največje mesto (1.702.297 prebivalcev)
- Upravno, gospodarsko, kulturno, prometno in znanstveno središče
- Turistično zanimivo mesto

GEOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

- Spada v srednjo Evropo
- Sosednje države: Slovaška, Ukrajina, Romunija, Srbija, Hrvaška, Slovenija, Avstrija
- Zavzema osrednjo
- Blatno jezero
- Reki Donava in Tisa

LEGA IN POVRŠJE

- Madžarsko delimo na štiri velike dele:
 - **Transdonavsko hribovje:** vleče se od JZ proti S kot je pas uravnane hribovja iz paleozojskih in mezozojskih kamnin.
 - **Severnomadžarsko hribovje:** med prebojno dolino Donave nad Budimpešto in Tiso leži severno madžarsko hribovje, v glavnem zgrajen iz vulkanskih kamnin in razlomljeno v hribovje ter vmesne kotline (Matra). Najvišji vrh Kekes 1015m.
 - **Mali Alföld:** na SZ, rahlo valovita ravnina in nizko gričevje iz prodnih, peščenih in ilovnatih naplavin Donave in njenega pritoka Rabe.
 - **Alföld:** v od Donave, na n.v. 100-120m v katero so vrezane široke doline Donave, Tise in njenih pritokov, vmes pa so obsežni puhlični platoji (med Donavo in Tiso). Redko

PRST IN RASTJE

- Velik delež travnatih in nizko rastočih površin - stepa
- V Z delih in v sredogorju so **listopadni gozdovi**
- ob rekah in ravnini **nižinski poplavni gozdovi.** Gozdovi pokrivajo 18% površine predvsem v sredogorju in na JZ.
- Zaradi sedimentov sprijeta puhlica in zelo rodovitna črna prst

VODOVJE

- Delež vodovja: 0,74%
- Najdaljši reki: Donava in Tisa
- Majhen padec rek
- Blatno jezero

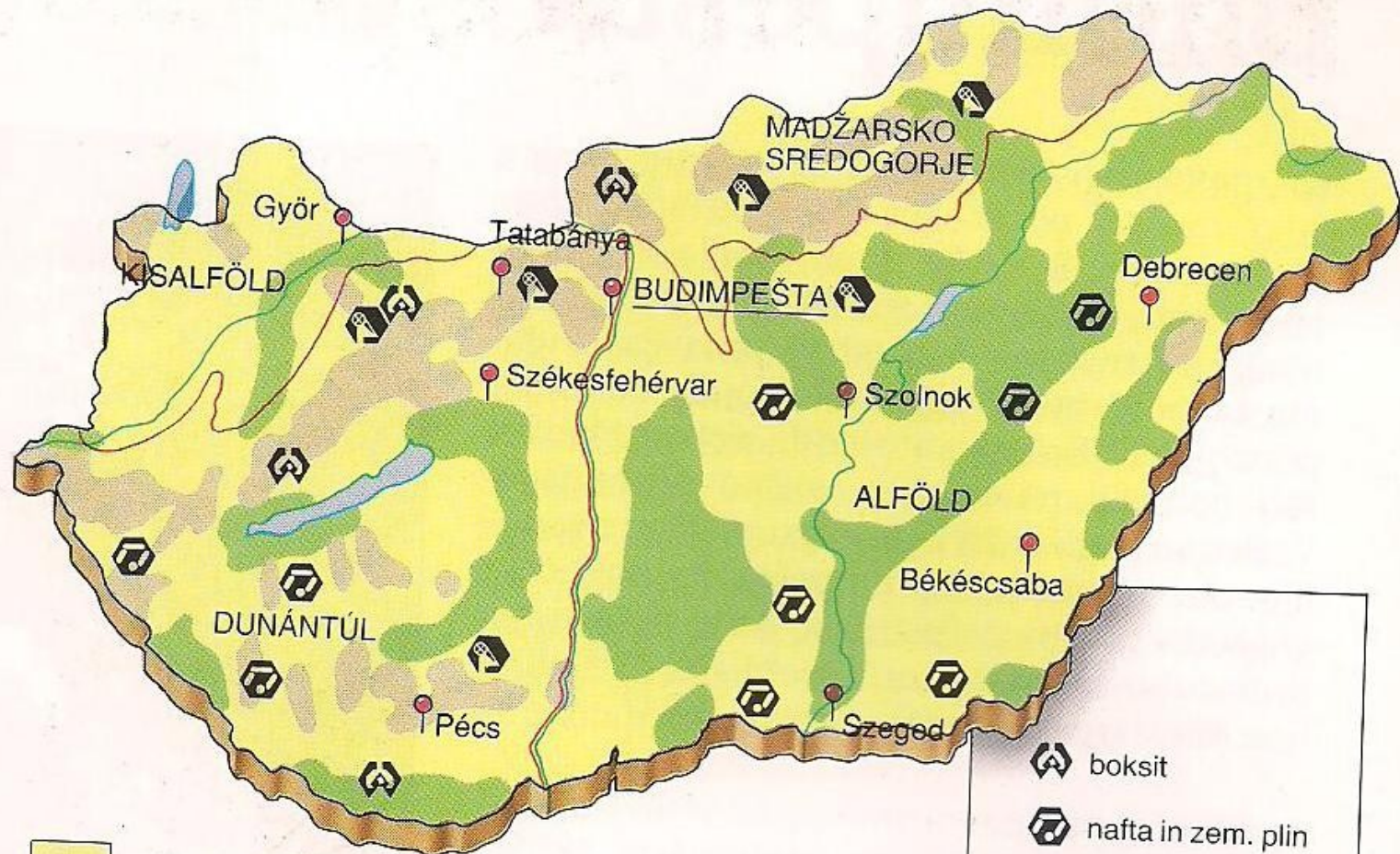

LAKE BALATON

GOSPODARSTVO

- Pomembno kmetijstvo in turizem
- Ugodni pogoji za sam razvoj
- Gospodarska kriza
- Nezaupnica premierju Gyurscaniju

- polja
- pašniki
- gozd

- A boksit
- B nafta in zem. plin
- C premog
- pomembna industr. središča

ZAPOSLENOST V GOSPODARSKIH PANOGAH

<u>Gospodarske panoge:</u>	<u>Zaposleni(%):</u>
■ Rudarstvo in industrija	21,1%
■ Javne in osebne storitve	17,2%
■ Trgovina	12,5%
■ Promet in zveze	7,5%
■ Kmetijstvo	7,3%
■ Finančne in poslovne storitve	6,3%
■ Javna uprava in obramba	6,2%
■ Gradbeništvo	4,9%
■ Javne službe	2,2%
■ Drugo	14,9%

KMETIJSTVO

51,5% površin njiv, 12,4% površin travnikov in pašnikov ter 2.4% sadovnjakov in vinogradov.

Poljedelstvo - najpomembnejša kmetijska panoga

Glavni pridelki: koruza, pšenica, ječmen, rž, oves, riž in krompir.

Industrijske rastline: sladkorna pesa, lan in tobak

Povrtnine: paradižnik, paprika, kumare, grah in čebula.

Živinoreja - razvita v ravninskem Alfoldu.

Glavni živinorejski panogi: prašičjereja in perutninarstvo, na sušnih peščenih tleh ovčjereja, na zahodnih delih govedoreja.

Sadjarstvo - skrajnem SV, ob Blatnem jezeru in v gričevju na JZ.

Vinogradi - na gričevju severno od Blatnega jezera ter v gričevju na S.

Photo © János Scheffer

INDUSTRIJA

Madžarska je v letih 1948-68 doživela hitro industializacijo po sovjetskem zgledu, usmerjeno predvsem v težko industrijo(črna in barvna metalurgija), ki je le deloma temeljila na domačih virih in se po l. 1988 zelo težko prilagajala novim razmeram. Razvile so se naslednje industrijske panoge:

- **Industrija blaga**
- **Črna metalurgija** nastala na temelju domače železove rude in črnega premoga. Domači boksid pripomogel k razvoju **barvne metalurgije**.
- **Strojna in kovinska industrija** (orodni stroji, opreme za strojno ind.,...)
- **Kemična industrija** (gume, plastične mase, umetna gnojila)
- **Farmaceutska industrija** (Budimpešta in Debrecen)
- **Tekstilna industrija** (ob Z. meji; oblačila, trikotaža, pletenine)
- **Živilska industrija** (predelovanje kmetijskih pridelkov:tovarne sladkorja, mesnih konzerv, oljarne)
- **Elektrotehnična industrija** (pomembna za domači trg in izvoz;sesalniki, hladilniki, pralni stroji..)
- Druge: tovarne glinice, usnjarska in obutvena, papirna, pohištvena, cementna, tobačna, steklarska in keramična industrija.

TURIZEM

- Madžarska je po padcu železne zavesne postale zelo zanimive za turiste iz zahoda.
- Pomemben je nakupovalni turizem.
- Mesto Budimpešta
- Blatno jezero
- Naravni park Hortobagy
- Zdravilišča ob termalnih vrelo

PREBIVALSTVO

- 10.198.315 (2001) prebivalcev
- Gostota 109.6 preb/km²
- Negativni naravni prirastek
(10.076.581 po ocenah 2006)

- 94,40% Madžarov
- 2.02% Romov
- 1.18% Nemcev
- 2,4 ostalih

RELIGIJA

- Največ katolikov
- 54.5% rimokatolikov
- 16% kalvinisti
- 3% protestanti
- 2.6 grški katoliki
- 0.1% židje

